Lieta Nr.6-8-00339-16
SKA-1408/2016

L Ē M U M S

Rīgā 2016.gada 29.novembrī

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesnese J.Briede
tiesnese V.Krūmiņa
tiesnese R.Vīduša

rakstveida procesā izskatīja /pers. A/ blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2016.gada 6.jūlija lēmumu daļā, ar kuru atteikts pieņemt pieteikumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ vērsās Administratīvajā rajona tiesā, lūdzot atcelt un atzīt par prettiesisku Rīgas domes 2016.gada 31.marta lēmumu Nr.2-30/RD-16-98-ap, uzlikt Rīgas domei pienākumu atsaukt un atcelt zvērinātam tiesu izpildītājam A.Sporem izpildei nodotos izpildrīkojumus par nekustamā īpašuma nodokļa parādu attiecībā uz pieteicējam piederējušo nekustamo īpašumu Rīgā, kā arī uzlikt Rīgas domei pienākumu izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru tiktu dzēsts nekustamā īpašuma nodokļa parāds un ar to saistītā nokavējuma nauda un soda nauda par attiecīgo nekustamo īpašumu.

[2] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2016.gada 6.jūlija lēmumu atteikts pieņemt pieteikumu daļā par izpildrīkojumu atsaukšanu un atcelšanu, kā arī atteikts izskatīt pieteikumu daļā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Tiesneša lēmums daļā, ar kuru atteikts pieņemt pieteikumu par izpildrīkojumu atsaukšanu un atcelšanu, pamatots ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[2.1] Pieteicēja iebildumi pēc būtības saistīti ar darbībām, kas attiecas uz administratīvā akta (par nekustamā īpašuma nodokli) piespiedu izpildi. Konkrētajā gadījumā izpildiestāde, kurai piekrīt un ir nodoti izpildei administratīvie akti, ir zvērināts tiesu izpildītājs. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 367.pants pirmajai daļai administratīvo aktu izdevusī Rīgas pilsētas pašvaldības iestāde ir vienīgi izdevusi strīdus izpildrīkojumus, bet nav izpildiestāde.

[2.2] Persona, pret kuru vērsta piespiedu izpilde, atbilstoši Administratīvā procesa likuma 363.panta pirmajai daļai var iesniegt sūdzību par izpildiestādes darbībām, taču minētā norma neattiecas uz gadījumiem, kad izpildiestāde ir tiesu izpildītājs. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 359.panta trešajai daļa, ja administratīvā akta izpilde saskaņā ar likumu piekrīt tiesu izpildītājam, izpildei piemērojami Civilprocesa likuma noteikumi. Tātad iebildumi par tiesu izpildītāja darbībām izskatāmi Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā.

[2.3] No pieteikuma secināms, ka pieteicējs par prettiesisku uzskata nevis tiesu izpildītāja darbību, bet administratīvā akta izdevējas – Rīgas pilsētas pašvaldības iestādes – rīcību administratīvā akta piespiedu izpildes procesā. Tomēr saistībā ar administratīvā akta izpildi ir pārsūdzamas tieši izpildiestādes darbības. Šāds noteikums izriet no apstākļa, ka visas darbības, kuras tieši skar administratīvā akta adresāta tiesības, administratīvā akta piespiedu izpildē veic tieši izpildiestāde. Ar strīdus izpildrīkojumu izdošanu nav tieši skartas pieteicēja tiesības, tā ir vienīgi iestādes procesuāla darbība piespiedu izpildes procesā. Tiešs aizskārums pieteicējam tiek nodarīts tad, kad tiesu izpildītājs vērš pret pieteicēju izpildu darbības. Savukārt administratīvo aktu izdevušās iestādes, kura nav izpildiestāde, darbības saistībā ar izpildrīkojumu izdošanu (neatsaukšanu) nav pārsūdzamas vispār.

[2.4] Kārtību, kādā tiesu izpildītājs pieprasa no pašvaldības ziņas par nekustamā īpašuma nodokļu parādu un uzaicina pašvaldību iesniegt lēmumu par nodokļu parāda piedziņu, noteic Civilprocesa likuma 600.panta piektā daļa. Savukārt kārtību, kādā izpildu dokumentu, pēc kura piedziņa nav izdarīta vai ir izdarīta nepilnīgi, izsniedz atpakaļ piedzinējam, noteic Civilprocesa likuma 565.pants. Tātad, veicot minētās darbības, pašvaldība darbojas kā piedzinējs Civilprocesa likuma izpratnē. Civilprocesuāla darbība nevar būt pieteikuma priekšmets administratīvajā procesā tiesā.

[2.5] Pamatojoties uz minēto, prasījums nav izskatāms tiesā administratīvā procesa kārtībā. Tas atbilstoši Administratīvā procesa likuma 191.gada pirmās daļas 1.punktam ir pamats atteikumam pieņemt pieteikumu attiecīgajā daļā.

[3] Pieteicējs iesniedza blakus sūdzību, norādot turpmāk minētos iebildumus.

[3.1] Netiek apstrīdēta civilprocesuāla darbība, bet gan tiek lūgts likvidēt sekas, kas radušās Rīgas pilsētas pašvaldības prettiesiskas bezdarbības dēļ. Sekas ir novēršamas, pašvaldībai izdodot attiecīgu administratīvo aktu. Izpildrīkojums ir tikai līdzeklis, kā tiek izpildīts administratīvais akts. Tas nozīmē, ka spēkā esošus izpildrīkojumus var atcelt un atsaukt tikai gadījumā, ja ir pieņemts attiecīgs administratīvais akts, ar kuru tiek atcelts iepriekšējais administratīvais akts, kurš tiek izpildīts uz atsaucamo izpildrīkojumu pamata.

[3.2] Pieteicējs piekrīt, ka paša izpildrīkojumu atsaukšana notiks, ievērojot Civilprocesa likuma normas, bet tā ir sekundāra darbība. Pati atsaukšana nenovērsīs pieteikumā aprakstītās pašvaldības prettiesiskās bezdarbības sekas – nedzēsīs nekustamā īpašuma nodokļa parādu.

[3.3] Fakts, ka tiesību normās nav paredzēta kārtība prettiesiskas rīcības rezultātā radīto seku novēršanai, liecina vienīgi par to, ka tieši tiesas uzdevums ir novērst šādu likuma robu un aizstāvēt personu, kuras tiesības ir pārkāptas.

[3.4] Tiesa ir vērtējusi tikai izpildrīkojumu atsaukšanu, bet nav vērtējusi to atcelšanu, kaut arī pieteicējs to bija lūdzis. Ja tiesa to būtu vērtējusi, tā nonāktu pie secinājuma, ka tas var notikt, pamatojoties uz pašvaldības izdotu administratīvo aktu.

Motīvu daļa

[4] No pieteikumā aprakstītajiem faktiskajiem apstākļiem izriet, ka strīda pamatā ir Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldes rīcība (bezdarbība), neiesniedzot zvērinātai tiesu izpildītājai I.Kersteinei, kura bija izsludinājusi izsoli par pieteicējam piederošo nekustamo īpašumu, pašvaldības izdotos izpildrīkojumus par nekustamā īpašuma nodokļa parādu attiecībā uz minēto nekustamo īpašumu, kā arī neapstrīdot tiesu izpildītājas sniegto aprēķinu. Šāda iestādes rīcība, kā norāda pieteicējs, radījusi viņam nelabvēlīgas sekas, jo, neskatoties uz to, ka notikusi nekustamā īpašuma izsole, nekustamā īpašuma nodokļa parāds nav segts.

Atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām" 18.panta pirmās daļas 11.punktam nodokļu administrācijas pienākums ir piedzīt bezstrīda kārtībā termiņā nesamaksātos nodokļus, nokavējuma naudas, soda naudas un citus valsts noteiktos maksājumus šā likuma 26.pantā paredzētajā kārtībā.

Nodokļu tiesības ietilpst publisko tiesību jomā un citstarp regulē valsts pārvaldes iestāžu tiesības un pienākumus nodokļu administrēšanā. Tādēļ nodokļu administrācijas darbība, veicot nesamaksāto nodokļu piedziņu, ir iestādes rīcība publisko tiesību valsts pārvaldes jomā.

[5] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 89.pantu faktiskā rīcība ir iestādes rīcība publisko tiesību jomā, kas neizpaužas tiesību akta veidā un kas ir vērsta uz faktisko seku radīšanu, ja privātpersonai uz šo rīcību ir tiesības vai šīs rīcības rezultātā ir radies vai var rasties personas subjektīvo tiesību vai tiesisko interešu aizskārums. Faktiskā rīcība ir arī iestādes bezdarbība, ja iestādei saskaņā ar tiesību normām bija vai ir pienākums izpildīt kādu darbību.

Rajona tiesas tiesnesis pareizi norāda, ka izpildrīkojuma izdošana ir iestādes darbība administratīvā akta piespiedu izpildes procesā (kura attiecīgi nevar būt faktiskā rīcība). Tomēr izskatāmajā gadījumā strīds nav saistīts ar izpildrīkojumu izdošanu, bet gan ar iestādes bezdarbību (proti, par to, ka iestāde nav izpildījusi darbības, kuras tai saskaņā ar likumu būtu jāveic, lai iekasētu nodokļus). Turklāt rajona tiesas tiesnesis pamatoti norāda, ka Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvalde izskatāmajā gadījumā nav izpildiestāde, par kuras darbībām administratīvā akta piespiedu izpildes procesā persona varētu iesniegt sūdzību saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 363.panta pirmo daļu.

Nav pieļaujams, ka persona paliek bez tiesas aizsardzības gadījumā, kad iestādes rīcības dēļ ir aizskartas personas tiesības vai tiesiskās intereses. Tādējādi nodokļu administrācijas bezdarbība nesamaksāto nodokļu piedziņas procesā, ja tiktu konstatēts, ka šīs bezdarbības rezultātā ir radies privātpersonas subjektīvo tiesību vai tiesisko interešu aizskārums, var tikt atzīta par iestādes faktisko rīcību.

[6] Tikmēr no pieteikumā izteiktajiem prasījumiem izriet, ka pieteicējs pārsūdz nevis iestādes faktisko rīcību, bet gan lūdz uzlikt Rīgas domei pienākumu atsaukt un atcelt zvērinātam tiesu izpildītājam A.Sporem izpildei nodotos izpildrīkojumus par nekustamā īpašuma nodokļa parādu attiecībā uz pieteicējam piederējušo nekustamo īpašumu, kā arī uzlikt Rīgas domei pienākumu izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru tiktu dzēsts nekustamā īpašuma nodokļa parāds un ar to saistītā nokavējuma nauda un soda nauda par attiecīgo nekustamo īpašumu.

Tādēļ Augstākā tiesa šajā lietā blakus sūdzības izskatīšanas ietvaros pārbauda tikai tos prasījumus, kurus izvirzījis pieteicējs.

[7] Attiecībā uz zvērinātam tiesu izpildītājam A.Sporem izpildei nodotajiem Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldes izpildrīkojumiem pieteikumā izvirzīti divi prasījumi – lūgts gan atsaukt, gan atcelt šos izpildrīkojumus.

No pieteikuma kopumā izriet, ka minētie prasījumi ir nesaraujami saistīti ar pamatprasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Par to liecina gan tas, ka pieteikumā attiecībā uz izpildrīkojumu atsaukšanu un atcelšanu nav norādīts atsevišķs pamatojums, kas nebūtu atkarīgs no atbilstoša pamatprasījuma, gan arī blakus sūdzībā minētais, ka ar izpildrīkojumu atsaukšanu un atcelšanu tiek lūgts novērst pašvaldības prettiesiskās rīcības sekas un ka izpildrīkojumu atcelšana var notikt, pašvaldībai izdodot administratīvo aktu par nekustamā īpašuma nodokļa parāda dzēšanu.

Citiem vārdiem, prasījumi par izpildrīkojumu atsaukšanu un atcelšanu konkrētajā gadījumā nav uztverami kā patstāvīgi prasījumi, bet gan kā sekas prasījumam par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, kuru rajona tiesas tiesnesis atteicās izskatīt, par ko pieteicējs savukārt ir iesniedzis blakus sūdzību Administratīvajai apgabaltiesai.

Tādējādi rajona tiesas tiesnesis prasījumus par izpildrīkojumu atsaukšanu un atcelšanu nepamatoti izlēma atsevišķi no pamatprasījuma par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, atteikdamies pieņemt pieteikumu šajā daļā. Līdz ar to tiesneša lēmums minētajā daļā atceļams. Tiesai šajā lietā prasījumi par izpildrīkojumu atsaukšanu un atcelšanu jāuzskata par daļu no pamatprasījuma par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.[1]panta pirmās daļas 1.punktu un 323.panta pirmās daļas 2.punktu, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments

n o l ē m a

Atcelt Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2016.gada 6.jūlija lēmumu daļā, ar kuru atteikts pieņemt pieteikumu. Nosūtīt lietu Administratīvajai apgabaltiesai blakus sūdzības izskatīšanai par tiesneša lēmumu daļā, ar kuru atteikts izskatīt pieteikumu.

Atmaksāt /pers. A/ drošības naudu – 14,23 *euro*.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese (*paraksts*) J.Briede

Tiesnese (*paraksts*) V.Krūmiņa

Tiesnese (*paraksts*) R.Vīduša